Dysleksja

Dysleksja to specyficzne trudności w nauce czytania i pisania przy stosowaniu standardowych metod nauczania oraz występującej inteligencji na poziomie przynajmniej przeciętnym oraz sprzyjającym warunkom społeczno – kulturowym. Jest spowodowana zaburzeniami podstawowych funkcji poznawczych. Trudności te wynikają z pewnych zakłóceń w rozwoju u dziecka czynności mowy, spostrzegania, pamięci (słuchowej i wzrokowej), ruchu czy koncentracji. Zaburzenia dotyczą percepcji wzrokowej: osoba widzi, ale nie dostrzega, percepcji fonologicznej osoba słucha, ale nie słyszy. Podłoże występowania dysleksji może mieć charakter genetyczny lub zakłócenia pracy OUN (Ośrodkowego Układu Nerwowego) – mikrouszkodzenia spowodowane czynnikami chemicznymi, fizycznymi, biologicznymi w okresie prenatalnym lub okołoporodowym.

Dysleksja nie jest chorobą. **Diagnoza** tego zaburzenia jest przeprowadzana przez pracowników poradni psychologiczno – pedagogicznych w tym: psychologa, pedagoga, logopedę, dodatkowo przez lekarza foniatrę, psychiatrę dziecięcego w niektórych przypadkach. Symptomy trudności w pisaniu i czytaniu są zauważane u dzieci już w okresie przedszkolnym oraz w trakcie nauczania początkowego. Objawiają się dysharmonią rozwoju psychoruchowego tzw. ryzyko dysleksji. Rodzic może się udać do poradni psychologiczno – pedagogicznej bez skierowania w celu badania dziecka. Badanie jest bezpłatne i wymagana jest tylko zgoda rodziców.

Terapia wymaga wizyty u specjalisty terapii pedagogicznej, która jest prowadzona w gabinecie i domu. Oprócz tego można skorzystać z pomocy w szkole.

1. Uczeń ćwiczy w/g wskazówek zawartych w specjalnych poradnikach z ćwiczeniami, które mają oznaczony poziom trudności. To umożliwia dopasowanie ich do możliwości psychofizycznych ucznia.
2. Polecane są również programy komputerowe rekomendowane przez Polskie Towarzystwo Dysleksji, jako forma terapii komputerowej.
3. W szkole uczniowie mogą skorzystać z zajęć korekcyjno – kompensacyjnych, które poprawiają zaburzone funkcje. Ważna jest systematyczność w ćwiczeniach.
4. Znana jest również forma korygowania dysleksji metodą Daviesa.

Celem terapii pedagogicznej jest:

- Stymulowanie i usprawnianie rozwoju funkcji psychomotorycznych.
- Wyrównywanie braków w wiadomościach i umiejętnościach uczniów.
- Eliminowanie niepowodzeń szkolnych oraz ich emocjonalnych i społecznych konsekwencji.

Typy dysleksji:

1**. Dysleksja typu wzrokowego** – zaburzenia percepcji i pamięci wzrokowej powiązane z zaburzeniami koordynacji wzrokowo- ruchowej i ruchowo- przestrzennej.

2. Dysleksja typu słuchowego – zaburzenia percepcji i pamięci słuchowej dźwięków mowy, powiązana z zaburzeniem funkcji językowych.

3. Dysleksja integracyjna – poszczególne funkcje nie wykazują zakłóceń, natomiast zaburzona jest koordynacja, czyli zaburzenia integracji percepcyjno - motorycznej.

4. Dysleksja typu mieszanego – to zaburzenia jednocześnie w percepcji i pamięci słuchowej, pamięci i percepcji wzrokowej, wyobraźni przestrzennej.

5. Dysleksja wizualna – występuje nieład tzw. nieporządek.

W dysleksji mogą występować zaburzenia mowy, uwagi, koncentracji i pamięci.

Odmiany dysleksji:

Dysleksja – termin stosowany w węższym znaczeniu oznaczający specyficzne trudności w czytaniu.

Dysortografia – specyficzne trudności w pisaniu, przejawiające się popełnianiem różnego typu błędów, w tym ortograficznych, pomimo znajomości zasad poprawnej pisowni.

Dysgrafia –zniekształcenie strony graficznej pisma, brzydkie, nieczytelne pismo.

Dyskalkulia – specyficzne trudności w rozwiązywaniu nawet najprostszych zadań matematycznych np. trudności w dodawaniu lub mnożeniu.

Dystonia – bardzo niewyraźne, ciche mówienie, rzadko występuje.

Dyspraksja – problemy z wykonywaniem precyzyjnych czynności ruchowych.

Objawy trudności w nauce

W pisaniu

- Trudności z utrzymaniem pisma w liniaturze zeszytu.
- Trudności w przepisywaniu.
- Trudności w pisaniu ze słuchu.
- Mylenie liter b-p, d-b, d-g, u-n, m-w, n-w (inwersja statyczna) s-z, dz -c, sz-s, o-a, ł- l, ę-e.
- Trudności w pisaniu wyrazów ze zmiękczeniami, dwuznakami, głoskami tracącymi dźwięczność.
- Nieróżnicowanie ę-en-e, ą-om.
- Opuszczanie drobnych elementów liter, gubienie liter, końcówek i cząstek wyrazów.
- Opuszczanie litery y.
- Przestawianie liter w wyrazach (inwersja dynamiczna).
- Przestawianie szyku dyktowanych wyrazów.

- Błędy ortograficzne wynikające ze słabszej pamięci wzrokowej.
- Zniekształcanie graficznej strony pisma, wręcz nieczytelne pismo.
- Wolne tempo pisania.
- Niewłaściwe stosowanie małych i wielkich liter.
- Trudności w różnicowaniu wyrazów podobnie brzmiących (np. bułka – półka).
- Złe rozmieszczenie pracy pisemnej w przestrzeni.
- Brak lub niewłaściwe stosowanie interpunkcji.

W czytaniu

- Wolne, niepewne tempo czytania.
- Błędy w czytaniu: zamiana liter, opuszczanie liter, zamiana brzmienia.
- Trudności we właściwej intonacji czytanej treści.
- Rozpoznawanie napisów po cechach przypadkowych – zgadywanie.
- Opuszczanie linii lub odczytanie jej ponownie, gubienie miejsca czytania.
- Opuszczanie całego wiersza.
- Zamiana kolejności liter i wyrazów.
- Przestawianie liter w wyrazie, co zmienia jego sens.
- Niechęć do czytania, zwłaszcza głośnego.
- Trudności w dzieleniu dłuższych wyrazów na sylaby.
- Trudności w wyszukaniu najistotniejszej myśli w tekście.
- Tzw. hiperleksja: czytanie płynne, w dobrym tempie, jednak bez rozumienia treści.

W/g badań psychologicznych dysleksja występuje u 10 – 15 % populacji.

Uczeń, który ma dysleksję po uprzednim badaniu w poradni poradni psychologiczno – pedagogicznej otrzymuje **opinię o dysleksji**, którą powinien przedłożyć w szkole u pedagoga lub psychologa. Nauczyciele uczący powinni być zapoznani z treścią dokumentu oraz zaleceniami. Po złożeniu opinii w szkole uczeń ma przyznane **dostosowanie wymagań edukacyjnych**, które ma charakter zajęć korekcyjno – kompensacyjnych i wyrównawczych.

Dysleksja jest uwzględniana na egzaminie maturalnym, bowiem duża ilość błędów ortograficznych u dyslektyka lub niewyraźny charakter pisma mógłby obniżyć wartość napisanej matury.

Uczeń, który ma dysleksję może odnosić różne sukcesy.

Warto przypomnieć kilka sławnych postaci, którzy mimo tej przypadłości osiągały sukcesy naukowe, polityczne, artystyczne i inne. To między innymi Albert Einstein, Izaak Newton,

Charles Darwin, Leonardo da Vinci, Pablo Picasso, Hans Christian Andersen, Aleksander Bell, Vincent van Gogh, Nelson Rockefeller, John F. Kennedy, Henry Ford i wielu innych.

Pamiętajmy, że warto ćwiczyć zaburzone funkcje korzystając z terapii pedagogicznej. Pomaga to zmniejszyć ilość popełnianych błędów oraz poprawić jakość pisma. **Im wcześniej dysleksja zostanie wykryta i zdiagnozowana, tym łatwiej jest jej przeciwdziałać.**

Bibliografia:

1. Bogdanowicz, Marta, 1994. O dysleksji, czyli specyficznych trudnościach w pisaniu i czytaniu. Lublin: Wydawnictwo Popularnonaukowe „Linea" s.151.

2. Dąbrowska, Małgorzata, 2001. O dysleksji. Problemy opiekuńczo – wychowawcze, nr 1, s. 35-40.

3. Bogdanowicz, Marta, 1995. Diagnoza i leczenie dysleksji rozwojowej – neuropsychologiczna koncepcja D.J Bakkera. Psychologia wychowawcza nr 2, s. 116 – 130.

4. http://www.bpp.com.pl/?left=dysleksja&right=dysleksja

Opracowała

Urszula Malczewska